

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8413/2021
11.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца Земљорадничка задруга „...“ ..., чији је пуномоћник Ђорђе И. Калањ, адвокат из ..., против тужених Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Зајечару и Општине Књажевац, чији је законски заступник Општинско правобранилаштво, а коју по пуномоћју заступа Жељко Ристић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужених изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1544/2020 од 13.01.2021. године, у седници већа одржаној дана 11.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене Општине Књажевац, изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1544/2020 од 13.01.2021. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужене Републике Србије, изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1544/2020 од 13.01.2021. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Зајечару П 126/2019 од 23.12.2019. године, ставом првим изреке, обавезане су тужене да тужиоцу на име накнаде штете настале на овчарској фарми на локацији ... – ... – ... солидарно исплате износе од 4.247.990,00 динара са законском затезном каматом почев од 30.09.2018. године до коначне исплате за украдену, оштећену и уништену опрему и машине; износ од 30.955.406,72 динара са законском затезном каматом почев од 20.06.2018. године до коначне исплате због уништених и оштећених

грађевинских објеката; ставом другим изреке, обавезане су тужене да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка солидарно исплате износ од 1.284.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1544/2020 од 13.01.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе тужених и пресуда Вишег суда у Зајечару П 126/2019 од 23.12.2019. године, потврђена у ставу првом изреке за досуђену накнаду у износу од 4.247.990,00 динара и износу од 30.955.406,72 динара и у ставу другом изреке; ставом другим изреке, иста пресуда преиначена је у преосталом делу става првог изреке тако што су обавезане тужене да тужиоцу на досуђене новчане износе плате законску затезну камату и то на износ од 4.247.990,00 динара почев од 23.12.2019. године, као дана пресуђења до коначне исплате, док је тужбени захтев тужиоца за исплату тражене законске затезне камате за период почев од 30.09.2018. године па до 22.12.2019. године, одбијен као неоснован; на износ од 30.955.406,72 динара почев од 23.12.2019. године као дана пресуђења до коначне исплате, док је тужбени захтев тужиоца за исплату тражене законске затезне камате за период почев од 20.06.2018. године па до 22.12.2019. године одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремене ревизије изјавиле су тужене Република Србија и Општина Књажевац, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је доставио одговор на ревизију тужених.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр: 72/11, ... 18/20) и утврдио да је ревизија тужене Општине Књажевац неоснована, а ревизија тужене Републике Србије је недозвољена.

У поступку доношња побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити. У поступку по жалби другостепени суд није пропустио да примени, нити је неправилно применио одредбе процесног закона, што је било или је могло бити од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Зајечару Ст 17/2011 од 07.02.2011. године, покренут је стечајни поступак над стечајним дужником, овде тужиоцем, ради утврђивања постојања стечајног разлога и позване су странке да у року од 60 дана од дана истицања решења на огласну таблу суда уплате предујам трошкова стечајног поступка. Како странке то нису учиниле у остављеном року, Привредни суд у Зајечару је на основу тада важећег члана 153. став 1. и члана 154. став 2. Закона о стечају донео решење Ст 17/2011 од 11.05.2011. године, којим је, између осталог, одлучио да сва имовина стечајног дужника, овде тужиоца, са стањем на дан доношења решења, као и накнадно пронађена имовина, прелази у својину Републике Србије. Решење

је постало правноснажно дана 11.08.2011. године, након што га је својом одлуком потврдио Привредни апелациони суд у Београду. Тужилац је извршио примопредају покретне и непокретне имовине у државину туженој Општини Књажевац, на чијој територији се иста налазила, што је утврђено на основу записника о примопредаји од 19.03.2012. године и 09.04.2012. године. Из уговора о чувању комплекса „...“ у ... и пословне зграде – седишта ЗЗ „...“ ... у ... од 15.04.2012. године, који је закључен између тужене Општине Књажевац и АА из ..., утврђено је да је исти склопљен у циљу чувања комплекса од настанка штете, на одређено време до одређивања крајњег корисника и то почев од 15.04.2012. године, за коју услугу је тужена Општина издвојила 10.000,00 динара месечно. Из извештаја који је састављао АА дана 15.05.2012. године, 15.07.2012. године, 15.11.2012. године, 15.01.2013. године, 15.02.2013. године и 15.03.2013. године, утврђено је да је то лице периодично обавештавало Општинско веће Општине Књажевац о стању у комплексу ..., те да је поред осталог, указивао да су се у периоду од 15.04.2012. године до 15.05.2012. године преко ноћи, десиле провалне крађе, а да се дана 21.07.2012. године десио и пожар. На основу увида у криминалистичко-техничку документацију, записника о увиђају и записника о лицу места РС МУП Сектора за ванредне ситуације од 23.07.2012. године, утврђено је да је дана 21.07.2012. године, око 14,00 часова на комплексу фарме оваца у атару села ... власништва РС, која је исту доделила Општини Књажевац, те да је узрок пожара највероватније дејство отвореног пламена изазваног нехатном или намерном радњом од стране непознатог починиоца и констатована су одређена оштећења настала на покретним и непокретним стварима. Одлуком Уставног суда Уз-850/2010 од 12.07.2012. године, проглашене су неуставним одредбе члана 150. до 154. Закона о стечају. По објављивању наведене одлуке, тужилац, као извршни дужник, тражио је измену решења Ст 17/2011 од 11.05.2011. године, па је решењем Привредног суда у Зајечару Ст 17/11 од 17.01.2013. године, поред осталог, обустављен стечајни поступак над тужиоцем као извршним дужником, те је по правноснажности тог решења, тужена Општина Књажевац, сачинила записник 15.03.2013. године којим је вратила покретне и непокретне ствари тужиоцу, које су јој предате по основу решења Привредног суда у Зајечару Ст 17/2011 од 11.05.2011. године. Приликом примопредаје, на основу утврђеног чињеничног стања на терену, констатована су оштећења и уништења на објектима која су била последица пожара који се десио 21.07.2012. године, али и низа крађа покретних ствари. На основу налаза и мишљења вештака машинске струке, утврђена је висина штете на покретним стварима која је настала као последица пожара и крађа у укупном износу од 4.247.990,00 динара, док је на основу налаза и мишљења вештака грађевинске струке утврђена висина штете на непокретностима – ванкњижним објектима у укупном износу од 30.955.406,72 динара.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев тужиоца основан у смислу одредбе члана 154, 155. и 206. Закона о облигационим односима с тим што је другостепени суд преиначио првостепену пресуду само у погледу почетка тока досуђене камате правилном применом одредбе члана 189. став 2. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су на утврђено чињенично стање правилно применили материјално право.

У овој парници тужилац се легитимисао као власник на предметним покретним стварима и непокретностима ванкњижним објектима, на основу Уговора о враћању права власништва на покретним стварима и непокретностима без накнаде од 20.01.1998. године, закљученом сходно члану 95. Закона о задругама („Службени лист СРЈ“ број 41/96 и 12/98 и „Службени гласник Републике Србије“ број 10/05 и 34/06) - имовина која је била у власништву задруга и задружних савеза после 01. јула 1953. године, а која је пренета без накнаде другим корисницима, биће враћена задрузи исте врсте чија је била; на основу правноснажног решења Привредног суда у Зајечару Ст 17/11 од 11.05.2011. године (којим је поред осталог одлучено да сва имовина стечајног дужника, овде тужиоца, са стањем на дан доношења решења, као и накнадно пронађена имовина прелазе у својину Републике Србије, као и на основу решења Привредног суда у Зајечару Ст 17/11 од 17.01.2013. године и записника Општине Књажевац од 15.03.2013. године којим је Општина Књажевац вратила покретне ствари и непокретности тужиоцу које су јој предате по напред наведеном решењу. Основ ове парнице није утврђење права својине на непокретностима – земљишту (објекти су ванкњижни) већ је основ спора накнада штете на покретним стварима и ванкњижним објектима (управној згради, згради надстрешнице, овчарницама, магацинској згради и музицишту) које су наведеним уговором о враћању права власништва на покретним и непокретним стварима без накнаде од 20.01.1998. године враћене тужиоцу, због чега и по оцени овог суда тужилац јесте активно легитимисан у овој парници за накнаду штете на предметним покретним стварима и непокретностима – ванкњижним објектима, па је неоснован истакнути приговор недостатка активне легитимације на страни тужиоца, како су то правилно утврдили и оценили нижестепени судови. Због наведеног, истицање ревидента да тужилац није уписан као власник у јавним књигама на наведеним покретним стварима и ванкњижним објектима, није од утицаја на другачију одлуку суда.

Одредбом члана 154. став 1. ЗОО прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.

Одредбом члана 155. ЗОО прописано је да је штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и доношење другог физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета).

Из наведених одредби произилази да је штетник обавезан да оштећеном накнади штету, чијем је настанку допринео својом кривицом.

За утврђење одговорности за штету потребно је постојање штетне радње, штете, противправности, утврђене узрочне везе између радње и штетне последице и кривица штетника.

Штетна радња је људски поступак којом се другоме (оштећенику) наноси штета. Радња се може испољити као активно поступање противно некој забрани наметнутој правним прописима или пасивно пропуштањем да се нешто учини, нешто што иначе право налаже.

Нижестепени судови су правилно утврдили одговорност ревидента (Општине Књажевац) применом члана 154. и члана 155. ЗОО. Наиме чланом 6. Закона о јавној својини, прописано је да свако ко одлучује о стварима у јавној својини, ко их користи или њима управља дужан је да поступа као добар домаћин, а Уредбом о поступању са одређеним стварима у државној својини („Службени гласник Републике Србије“ број 98/2010 и 51/2011) у члану 12. став 1. прописано је да ствари на којима је Република Србија стекла право својине на основу члана 154. Закона о стечају („Службени гласник Републике Србије“ број 104/09) по правноснажности решења о закључењу стечајног поступка и обавештења надлежног органа који води Регистар привредних субјеката о брисању стечајног дужника из регистра, преузима надлежни орган јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе те ствари – у конкретном случају овде тужена Општина Књажевац, која није поступала по члану 13. став 1. наведене Уредбе у погледу чувања преузетих ствари, јер је пропустила да поступа као добар домаћин, није вршила адекватан надзор, једина предузета мера чувања у конкретном случају, била је ангажовање једног човека АА да једном дневно обилази комплекс који је заузимао неколико хектара, тим пре што је он органе тужене Општине Књажевац у више наврата обавештавао о стању у комплексу, указивао на учесталост провалних крађа и небезбеђеност простора и покретних ствари, а што од стране тужене није праћено адекватном реакцијом и предузимањем одговарајућих мера. Због наведеног, провалне крађе и пожара који се десио, а за који из извештаја МУП-а произилази да је настао дејством отвореног пламена непознатог учиниоца, последица је пропуста и грубе непажње тужене, која је пропустила да имовину на том комплексу обезбеди и чува на одговарајући начин, што је у узрочној вези са штетом која је на тој имовини настала и коју тужилац у овој парници потражује. Висина штете правилно је утврђена на основу налаза и мишљења наведених вештака, применом члана 185. и члана 189. став 2. Закона о облигационим односима.

Са изнетих разлога неосновани су ревизијски наводи о недостатку пасивне легитимације, утврђеној узрочно-последичној вези и одговорности ревидента.

Приликом доношења одлуке овај суд је ценио и остале ревизијске наводе, који су без утицаја на другачију одлуку суда јер су исти истицани у жалбеном поступку и цењени од стране другостепеног суда као неосновани, а које разлоге прихвата и овај суд. Ревизијом се оспорава и правилност утврђеног чињеничног стања и ставља примедба на оцену доказа из члана 8. ЗПП, због којих се ревизија не може изјавити према одредби члана 407. став 2. ЗПП. Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом члана 414. ЗПП.

Ревизију у име тужене Републике Србије изјавило је неовлашћено лице, због чега је иста недозвољена.

Одредбом члана 85. став 6. ЗПП прописано је да странку мора да заступа адвокат у поступку по ванредном правном леку, изузев ако је сама адвокат. Према ставу 7. тог члана заступање Републике Србије и њених органа, јединица територијалне аутономне и локалне самоуправе уређује се посебним прописима.

Посебан пропис је Закон о правобранилаштву („Службени гласник Републике Србије“ број 55/14). Према одредбама тог Закона, заштита имовинских права и интереса Републике Србије обавља Државно правобранилаштво (члан 2. став 2.). Када је прописано да је у одређеном поступку или да предузимање само одређене радње у поступку обавезно заступање од стране адвоката, Државно правобранилаштво је овлашћено за заступање под истим условима као и адвокат (члан 11. став 4.). Државни правобранилац и заменик државног правобраниоца који обављају функцију Државног правобранилаштва (члан 6.) могу поверити лицу запосленом у субјекту из члана 11. став 2. наведеног Закона да предузме одређену радњу у поступку пред судом, органом управе или другим надлежним органом, с тим да лице којем се поверава заступање мора бити дипломирани правник са положеним правосудним испитом (члан 29. став 1. и 2.).

Из изложеног следи да само адвокат може изјавити ревизију и да овлашћење за њено подношење може пренети само на другог адвоката, али не и на лице запослено у правном лицу чији је пуномоћник. С обзиром на то да је у поступку по ревизији Државно правобранилаштво овлашћено да заступа Републику Србију под истим условима као и адвокат, овлашћење за изјављивање ревизије не може се пренети на лице – дипломираног правника са положеним правосудним испитом запосленог у неком од субјеката из члана 11. став 2. Закона о државном правобранилаштву. Следом наведеног, ревизију могу изјавити само Државни правобранилац и заменик државног правобраниоца који врше функцију Државног правобранилаштва (члан 6.).

У конкретном случају ревизију је изјавио дипломирани правник (самостални саветник) запослен у Државном правобранилаштву, на основу овлашћења заменика Државног правобраниоца.

Како је ревизију у име тужене Републике Србије изјавило неовлашћено лице – таква је недозвољена, па је Врховни суд на основу члана 413. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужиоцу не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер одговор на ревизију није била нужна радња за одлучивање о изјављеним ревизијама, због чега је применом члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић